

SPELEOGENEZA DIVAŠKEGA KRASA Irena Mrak

V začetku letošnjega leta je pri Založbi ZRC, ZRC SAZU izšla knjiga z naslovom *Speleogeneza Divaškega krasa*, avtorja dr. Andreja Mihevc, višjega znanstvenega sodelavca Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni.

Avtor v knjigi obravnava razvoj jam in površja na Divaškem krasu, območju med Gabrkom, Vremščico, Vremsko dolino, Brkini in Taborskimi griči. V začetnem poglavju nam predstavi speleološko in morfološko analizo denudiranih jam. Zaradi zniževanja površja so se najstarejše jame že vključile v sedanje površje kot posebne reliefne oblike, poimenovane brezstropne jame. V njih je avtor proučil ponekod še ohranjen skalni relief in tudi sedimentne oblike. V nadaljevanju nam na primeru jame Bestažovca poda primer speleogeneze, pri čemer nas opozarja, da moramo pod speleogenezo razumeti nastanek in razvoj jam od razvoja inicialnih – začetnih kanalov, pa vse do popolnega izginotja jame, ki je posledica denudacije okoliške kamnine.

Avtor nato predstavi sedanje značilnosti Škocjanskih jam kot tudi njihovo speleogenezo, pri čemer ugotavlja, da je bila predhodnica današnjih jam danes nad njimi ležeča brezstropa jama v Lipovih dolinah. Jame so nastale v neskladovitih apnencih z redkimi tektoniziranimi lezikami, ob katerih so nastajali začetni rovi. Veliki podzemni kanjoni in dvorane so nastali šele s povečanjem gradienta v krasu in z močnim vrezovanjem Reke. Za nastanek Kačne jame je bilo na voljo več inicialnih struktur. Jama ima rove v treh višinah in je ob izjemnih poplavih skoraj v celoti zalita z vodo. Na nekaterih mestih je značilno močno podiranje, tu so nastale velike dvorane, na površju pa velike udornice, ki jih avtor predstavlja v nadaljevanju. Večina površja Divaškega krasa je sicer nerazčlenjeno, uravnano površje, le 11 % predstavljajo vrtače in udornice. Od tega zavzemajo vrtače 7 %, udornice pa 4 %. Po prostornini so mnogo obsežnejše udornice. Primerjava deležev kaže na to, da prevladuje na proučevanem območju uravnavanje površja kot dominanten geomorfološki proces. Drug pomemben element na površju pa so denudirane jame in vhodi v jame.

Zadnje poglavje je namenjeno datiranju sige, pri čemer je avtor predstavil rezultate datiranja sig iz Škocjanskih jam in Kačne jame ter sig v Matarskem podolju. Uporabil je $^{230}\text{Th}/^{234}\text{U}$ metodo datiranja sige. Veliko vzorcev je presešlo mejo 350.000 let. S pomočjo datiranja pa je avtor sklepal na številne klimatske spremembe, ki so se dogajale v času odlaganja sige. Sige so nastajale v toplejših obdobjih pleistocena. Avtor ugotavlja, da se je pred 16.000 leti končalo naplavljanje Brkinskih ponikalnic v jamah, začela se je holocenska sigotvorna faza.

Pričujoče delo je dobrodošla novost na področju krasoslovne literature, saj nam na razumljiv način prikazuje najnovejša dognanja na področju razvoja podzemnih in površinskih kraških oblik na območju matičnega Krasa. Knjiga je dopolnjena z nazornimi skicami, diagrami, načrti jam in barvnimi fotografijami. Na koncu je dodan izčrpen povzetek v angleškem jeziku ter obsežen seznam literature in virov.

DIPLOMANTI DVOPREDMETNEGA PEDAGOŠKEGA ŠTUDIJA GEOGRAFIJE NA PEDAGOŠKI FAKULTETI V MARIBORU V LETIH 1999–2000 Milena Petauer

Za študij geografije v Mariboru je zadnja leta veliko zanimanje. Tako letno študira na dvopredmetnem pedagoškem študijskem programu geografije na Pedagoški fakulteti v Mariboru okoli 250 študentov: v 1. letnik je vpisanih 90, od tega s prvim vpisom 60, v 2. letnik okoli 50, v 3. letnik okoli 45 in v 4. letnik prav tako okoli 45 študentov. Natančne številke se iz leta v leto nekoliko spreminjajo, saj je poleg tistih študentov, ki se vpišejo v letnik s prvo prijavo, še nekaj takih, ki so pavzirali ali pa se vpišejo ponovno. Vpis v prvi letnik je omejen na 60 kandidatov, tako da v referatu za študentske zadeve izberejo glede na povprečni učni uspeh v 3. in 4. letniku gimnazije ter število točk na maturi od običajno prijavljenih 200 kandidatov najboljših 60.

Na Oddelku za geografijo poleg rednega študija poteka izredni študij. V preteklem študijskem letu so se vpisali na študij geografije tudi študentje v Trebnjem, in sicer 24 slušateljev, poleg okoli 60 vpisanih na izredni študij geografije v Mariboru.

V študijskem letu 1999/2000 smo začeli izvajati tudi podiplomski študij za področje izobraževanja. V tekočem študijskem letu so vpisani 4 kandidati, zanimanje pa narašča, na kar kažejo vprašanja po elektronski pošti, telefonu in osebni razgovori.

Primerjava vpisanih študentov v 1. letnik in tistih, ki diplomirajo na geografiji, pokaže, da jih letno diplomira razmeroma malo. Razlog za to je v dejstvu, da lahko študent izbere kot diplomsko smer razen geografije tudi drugo smer in na geografiji študij konča le s sklepno seminarsko nalogo, ki je sicer na enakem zahtevnostnem nivoju kot diplomsko delo. Morda je razlog za manjše število diplomantov na geografiji tudi v tem, da smo zaosttrili kriterije znanja, kar se nam je zdelo nujno potrebno za višjo kvaliteto študija.

Diplomanti na Oddelku geografije na Pedagoški fakulteti v Mariboru si pridobijo naziv profesor/profesorica geografije. V letih 1999/2000 je študij z diplomskim delom na geografiji zaključilo 22 študentov. Največ jih je diplomiralo s področja didaktike geogra-

fije. Ostala diplomska dela spadajo že kar na področje nepedagoške geografije, saj je pri raziskovalnem delu, kot je diplomsko delo, zelo težko vplesti tudi elemente šolske geografije.

Sledi pregled diplomantov, ki so v letih 1999/2000 zaključili študij geografije:

BEDRAČ, Jasmina: Mestna klima Ptuja. 2000. Mentor: Igor Žiberna.

BUTOLEN, Milenka: Prsti v Halozah. 1999. Mentor: Ana Vovk Korže.

CELCER, Vesna: Problematika okolja v Slovenskih Konjicah. 1999. Mentor: Vladimir Drozg.

DROBNE, Natalija: Mestna klima Celja. 2000. Mentor: Igor Žiberna.

ČUŠ, Suzana: Učni eksperiment pri pouku geografije. 2000. Mentor: Karmen Kolenc - Kolnik.

FLOGIE, Julija: Pomen učnih korelacij pri pouku geografije – na primeru povezave s slovenskim jezikom in književnostjo v osnovni šoli. 1999. Mentor: Karmen Kolenc - Kolnik.

FRECE, Biljana: Mentorstvo pripravniku pri pouku geografije na osnovni šoli. 1999. Mentor: Karmen Kolenc - Kolnik.

GORJUP, Mojca: Izobraževanje učiteljev geografije. 1999. Mentor: Karmen Kolenc - Kolnik.

JELNIKAR, Kristina: Socialno degradirana območja v Mariboru. 1999. Mentor: Vladimir Drozg.

KAMPLET, Irena: Klimatske spremembe v Sloveniji. 2000. Mentor: Igor Žiberna.

KOP, Gregor: Ruše – turistični vodnik. 1999. Mentor: Vladimir Drozg.

KOPRIVNJAK, Lidija: Pomen reke Savinje kot pokrajinsotvornega dejavnika nekoč in danes. 1999. Mentor: Ana Vovk Korže.

PETEK, Bernard: Kmetijsko obremenjevanje okolja v osrednjih Slovenskih gorah v energijski luči: na primeru naselij in katastrskih občin Malna, Spodnja Senarska in Selce. 2000. Mentor: dr. Igor Žiberna.

PODGORŠEK, Urška: Zasnova turističnega vodiča po Celju in okolici. 1999. Mentor: Vladimir Drozg.

POTOČNIK, Melita: Učne oblike pri pouku geografije v osnovni šoli: na primeru skupinskega dela. 2000. Mentor: Karmen Kolenc - Kolnik.

PUČNIK, Mateja: Učni načrti pri pouku zemljepisa v osnovni šoli: primerjava med učnimi načrti za osemletno in devetletno osnovno šolo. 1999. Mentor: Karmen Kolenc - Kolnik.

PUSTATIČNIK, Jožica: Vpliv meteoroloških elementov in vremenskih tipov na onesnaženost zraka v Šaleški dolini. 2000. Mentor: Igor Žiberna.

ŠEBJANIČ, Tatjana: Programiran pouk geografije v osnovni šoli. 2000. Mentor: Karmen Kolenc - Kolnik.

ŠKERGET, Jasna: Urbani turizem v Mariboru. 1999. Mentor: Vladimir Drozg.

URBANČ, Simona: Temperaturni obrat V Slovenjegraški kotlini. 2000. Mentor: Igor Žiberna.

VERLE-SAMASTUR, Silvestra: Aktualne metode učenja pri pouku geografije v osnovni šoli: na primeru geografske opazovalnice in učnih metod neposrednega opazovanja. 2000. Mentor: Karmen Kolenc - Kolnik.

ŽIBRET, Božidar: Vinogradništvo v šmarsko-virštanjskem okolišju glede na klimatske in morfometrijske elemente ter njihov vpliv na razvoj vinogradništva. 2000. Mentor: Igor Žiberna.

V letu 2001 se obeta na geografskem oddelku še več diplomskih del, česar smo predavatelji in asistenti zelo veseli.

EKSKURZIJE LGD-ja POMLAD 2001 Urška Eniko

Terensko spoznavanje regionalno-geografskih značilnosti zahodne Slovenije

- **24. 3. 2001:** Spoznavanje problematike obalnih ekosistemov s poudarkom na mokriščih in mednarodnih konvencijah (vodi dr. Gordana Beltram)

Okvirna pot: Ljubljana – Ankaran (odlagališče školjk in polžev) – Škocjanski zatok (jezerca, žabe) – Fiesa – Strunjski zaliv – Sečovelje (solinarski muzeji).

Namen ekskurzije je, da se seznanimo z rabo obalnega pasu s poudarkom na solinarstvu, krajinskim parkom Dragonja ter odlagališčem odpadkov v obalnem pasu.

- **21. 4. 2001:** Kras – narava in ljudje (vodi dr. Andrej Mihevc)

Okvirna pot: Ljubljana – Kozina – Divača – Lipica – Tomaj – Gorjansko – Kostanjevica – Ljubljana.

Na ekskurziji se bomo ukvarjali s tipično kraško pokrajino s poudarkom na prsti, reliefu in rabi skozi tisočletja.

- **19. 5. 2001:** Geografska problematika Tolminskega in Bovškega s poudarkom na terenskem delu in didaktičnih vsebin (vodi dr. Jurij Kunaver)

Okvirna pot: Ljubljana – Cerklje – Most na Soči – Tolmin – Kobarid – Breginje – Bovec – Ljubljana.

Udeleženci bodo preučevali nastanek dolin Idrijce in Soče, geografsko spoznavali pogorja Tolminskega in Bovškega ter se seznanili s posledicami poledenitve Zgornjega Posočja.

Cena posamezne ekskurzije je za člane LGD-ja 3000 SIT in za nečlane 3600 SIT. Ekskurzije so kot seminar objavljene v Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja za leto 2000/2001. Kotizacija za seminar je 15.000 SIT. Prijave sprejemamo na telefonskem odzivniku (01 200 27 30), plačilo pa na žiro račun LGD-ja (50100-620-133-05-1010115-1620908). Prosimo vas, da potrdilo o plačilu prinesete na ekskurzijo.

Spoštovani naročniki!

Spremembe naročniških razmerij (prijave, odjave) sporočite upravniku revije na naslov: Damir Josipovič, Inštitut za geografijo, Trg Francoske revolucije 7, Ljubljana, e-naslov: damir.josipovic@uni-lj.si. Veljati pričnejo s 1. januarjem naslednjega leta, razen za šole, pri katerih se spremembe lahko upoštevajo tudi s pričetkom novega šolskega oziroma študijskega leta. Prosimo tudi, da sporočite morebitne spremembe naslova.

Damir Josipovič